

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka **10 Rpf.**
Stane četrtletno: 1 RM — 4 Pf.; celoletno: 4 RM — 16 Pf.
Za Jugoslavijo četrtletno: Din. 25; celoletno: Din. 100

Zaton imperializma.

Zadnja stoletja smemo označiti z visoko učenimi besedami tako: materializem je rodil individualizem, individualizem pa je rodil v gospodarstvu kapitalizem in v mednarodnem sožitju imperializem. Danes smo nedvomno na prelomu časov, ko se pripravljamo nov svet, četudi v krčih in vojnah. Poedinec in njegova tolikanj hvalisana in tako zlorabljena svoboda se umikata občestvu narodne družine, zlato stopa s svojega visokega trona in daje prostor višjim gospodarskim vrednotam, težnja velikih narodov po ohranitvi svoje premoči nad drugimi narodi in celimi kontinenti se krha.

Stari vek je imel svoj rimski imperializem. Rimski imperij je slonel na razliki gospodar-suženj ali Rimljan-barbar. Moderni imperializem se začel je z odkritjem Amerike. Njegovo prvo poglavje, strahovlada španskih vladodržcev v zasedenih ameriških predelih, je temno in strašno. Sledi borba ostalih zapadnih evropskih narodov za premoč v svetu, vzporedno z njo se razvija tudi imperializem, ki postaja milejši in tudi bolj rafiniran, ko uveljavljajo veliki narodi namesto prostaškega zavojevanja in izrabljanja drugih narodov uprav duhovit sistem gospodarskega in političnega podrejevanja slabših ljudstev svoji premoči. Imperialistični narodi so sedaj prenasiheni in se starajo. Danes že smemo govoriti o zatonu imperializma.

Najstarejši in doslej najmočnejši imperializem je angleški. Angleži družijo svojo politično premoč z nadvlado na svetovnih morjih in so si podredili četrtino vse zemlje in domala tretjino vsega človeštva. Svoj imperij so si priborili s kratkim, a nasilnim bojem z Nizozemsko in nato z 200 letno tekmo z Francozi. Osvojili so si čudno načelo, da ima najmočnejši narod ne samo pravice marveč dolžnost, da slabšim ljudstvom vlada ali jih celo izrine. Iz previdnosti so nato pristali na sodelovanje svojih ljudstev na upravi svojega imperija. Avstraliji, Kanadi in Južni Afriki so dovolili neke vrste enakopravnost s svojim otokom ob evropski celini, zato pa si priredili vrsto novih dežel. Koncem 19. stoletja si združijo Birma, Belučiistan, Egipt, Sudan, Ugando, Rodezijo i. dr. Napram neodvisnim državam uveljavijo načelo, da mora biti angleška mornarica vsaj tako močna ko mornarica sledečih dveh velikih pomorskih sil. Pravno organizacijo imperija so videli v obliki zvezne države ali carinske zveze svojih dežel, a je doslej končno veljavno niso mogli določiti. Zadovoljili so se z letnimi sestanki ministrskih predsednikov svojih kolonij v Londonu in v teh sestankih videli pričetek zedinjenih britanskih držav. Vodilo njihovega imperializma pa je bila vera v vera dozdevno poslanstvo Angležev, ki s svojo nadvlado služijo podrejenim ljudstvom in s tem človeštvu.

Tudi Amerika ima svoj imperializem. Ni se zadovoljila s parolo „Amerika Amerikancem“, marveč je segala po nadoblasti v svetu. Evropa ga je čutila, ko se je uveljavljala v njenih državah ameriški dolar v obliki državnih posojil in je ameriško blago začelo izpodrivati domače blago na evropskih tržiščih. V tej tekmi za premoč so ji dobro služila njena neizčrpna bogastva premoga, železa, petroleja, bombaža, žita in mesa. Na čelu ameriških držav stojijo Zedinjene države, ki so dejansko na čelu vseameriške zveze, katera dobiva vsebolj političen značaj in pomen. Skupina ameriških držav ima ugodno zemljepisno lego, razpolaga z ogromni bogastvi in je največja agrarna in in-

dustrijska sila sveta. Vendar ima njen imperializem napram ostalim celinam bolj gospodarski značaj in so njegov cilj najprej svetovna tržišča. Ameriški konkurenci je Evropa nekoč nameravala odgovarjati z Zvezo evropskih držav, a je to zamisel preprečil nadaljnji razvoj.

Podrejene važnosti je francoski imperializem. Razcvetel se je pod Napoleonom, ki je zasanjal o francoski nadvladi v Evropi, a s tem nehote prispeval k naglemu podvigu ostalih evropskih narodov, tako predvsem nemškega. Znanstveno ga je utemeljeval Gobineau s svojim naukom o nadrejenosti belega plemena. Prenasičenost

francoskega naroda je nato vodila do njegovega propadanja.

Angleški, francoski in do neke mere ameriški imperializem, ki so doslej vladali svetu bodisi dejansko ali z uveljavljanjem svojega političnega in gospodarskega vpliva, se danes umikajo. Postarali so se. Nasičeni so. Preživela miselnost se umika tudi v tem velikem področju. Nemčija in Italija, Japonska in Rusija uvajajo novi čas, ko dozori svet za novo stopnjo in se človeštvo približa za nov korak svojemu cilju. Kajti delitev sveta v bogate in revne narode, v narode-gospode in brezpravna ljudstva ne more biti smoter človečanskega razvoja.

Vojna proti Angliji se poostruje.

London v ognju nemških bomb. — Ital. ofenziva na Egipt.

Führer je svojem zadnjem govoru izjavil, da hoče Nemčija v odgovor na angleške nočne napade angleška mesta zbrisati z zemlje. Dejansko so se v minulih dneh vršili ogromni napadi nemških letal na London. — Italijani so medtem otvorili ofenzivo na Egipt, boji za oblast nad Rdečim morjem in Sueškim prekopom postajajo čim srditejši. Sledimo uradnim vojaškim poročilom:

Nemško vojaško poročilo:

12. septembra: V noči na 12. sept. so angleška letala napadala stanovanjske četrti v Hamburgu, Bremenu in Berlinu. V odgovor so nemške letalske skupine napadle London. Pristaniške naprave, plinske in električne centrale, dve municijski tovarni so bile težko zadete. Nadaljnji napadi so se vršili na Southampton, Port Victoria, Liverpool i. dr. Skupno je bilo sestreljenih 80 angl. letal, 20 nemških pogrešajo. Dve podmornici sta potopili 47.000 BRT angl. trgovskih ladij.

13. septembra: Nemška podmornica je potopila šest angl. trgovskih parnikov z 37.600 BRT. Angleški napadi na nemško ozemlje niso prizadejali posebne škode. Nemška letala so bombardirala industrijske naprave v Londonu, Behhillu, Brightonu, Banbury i. dr. V noči na 13. sept. so bile obrežne naprave Londona in Liverpola vnovič bombardirane. Nasprotna letala so skušala doseči Boulogne.

14. septembra: Zračno brodovje je kljub slabemu vremenu nadaljevalo napade na London in južno-angleška mesta. Nastali so veliki požari. Nasprotnik je metal bombe na nekaterih mestih Nizozemske, Belgije in Francije. Vsled megle so se vršile le po-

edine zračne bitke. Sestreljenih je bilo 8 angl. letal, dve nemški se nista vrnila.

15. septembra: Letalske skupine so napadale London ter vojaške cilje južne in severne Anglije. Zadeta so bila pristanišča, prometne naprave in tovarne. Nasprotnik je vrgel bombe na manjše kraje v Belgiji in Nizozemski. 30 angl. letal je bilo uničenih, 5 lastnih se ni vrnilo.

16. septembra: Letala so napadala London ter zadela med drugim plinaro Bromley, neko petrolejsko skladišče ter kolodvore in tovarne v Woolwichu. Bombardirala so nadalje Dover, Portland in Southampton. Potopljene so bile 3 trgovske ladje z 26.000 BRT. Letalske skupine so napadle Liverpool in Birmingham. Angleška letala so skušala ponoči napasti Berlin, a se je napad izjalovil. Sestreljenih je bilo 79 nasprotnih letal, 43 lastnih se ni vrnilo.

Italijansko vojaško poročilo:

12. septembra: Ital. letala so metala bombe na železniške naprave egiptovskega obrežja ter na postojanke v Sollum in Sidi Barani. Nastali so veliki požari in eksplozije. Nadalje so ital. letala napadla letališče Khartum in Atbara ter prometne naprave v Hayia Eunction. Angleška letala so napadla nekatere abesinske kraje in Massauo. Ital. podmornica je v Atlantiku potopila 27.000 BRT in se vrnila v svoje pristanišče.

13. septembra: Ital. letala so nadaljevala napade na obrežne naprave Egipta, zažgala so bencinski tank ter zadela motorne in oklopne vozove. V vzhodni Afriki so v Sudanu napadla taborišča pri Abiq in El Catulo. Na-

Poziv

k 2. zimski pomožni akciji v vojni.

Korošci in Korošice! V plemeniti tekmi z drugimi pokrajinami države se je Koroška v prvem letu vojne zimske akcije dobro izkazala. Führer je sedaj drugič pozval vso nemško domovino, naj doprinese žrtve, vredne svojih vojakov. Po zaključku prvega leta vojne zimske akcije so ti vojaki izvajali najsijajnejše zmage, kakršne pozna zgodovina. V drugi vojni zimski akciji se jim bo domovina zahvalila! Koroški vojaki so se v zadnjih mesecih, polnih borbe, borili v največjo slavo naše obmejne dežele. Tem bolj se jim moramo mi zahvaliti. Tem višja bodi naša žrtev!

Dr. Karl Pachnek,

okrožni vodja, poverjen z vodstvom Koroške.

Hans Hauser,

pokrajinski poverjenik vojne zimske akcije.

sprotna letala so napadala abesinske kraje ter dve letališči.

14. septembra: Ital. letala so v vzhodnem Sredozemlju napadla več trgovskih ladij, zaščitenih po bojnih enotah. Zadet je bil parnik srednje velikosti. Na ladjah druge skupine so se po bombah vneli požari. Kljub hudemu ognju so se letala nepoškodovano vrnila. V vzhodni Afriki je bilo bombardirano neko vojaško taborišče, v severni Afriki so ob cirenajski meji delovali izvidni oddelki.

15. septembra: V Cirenajki so ital. čete prekorčile mejo in se nahajajo v živahnem boju z nasprotnikom. Bojev se udeležujejo letala. Na Malti je bilo zadetih več vojaških ciljev. V Indijskem oceanu so ital. letala poškodovala 10.000 tonsko angl. križarko. Nasprotnik je v Abesiniji napadal med Asmaro in Adi Ugri, v severni Afriki pa vrgel več bomb na kraj Bomba.

16. septembra: Ital. čete so zasedle Sollum ter razrušile 50 tankov in oklopnih vozov. Letala so napadla Malto in tam zavrnila sovražni protinapad v zraku. V vzhodnem Sredozemlju je bila potopljena sovražna podmornica in zadeta pa križarka. Sovražnik je napadal abesinska oporišča.

London gori!

„Völk. Beobachter“ od petka 13. t. m. prinaša opis napadov na London. „Noči brez spanja za London“ je deviza nemških letalcev. Nad mestom žari rdeče nebo. Vzdolž krivuljaste reke Temze, kjer se nahajajo znameniti indijska skladišča in velika elektrarna Bow, kjer so največji londonski magacini in kjer se osredotočujejo angleški življenjski živci, divja strašni ognjeni element v dolžini več kilometrov. Pa ne gori samo tam. London gori na severu, gori na jugu, vzhodu in zahodu. Z divjo naglico se požar širi naprej. Nove nemške bombe dovršijo uničevanja. Plinske tovarne, petrolejski tanki eksplodirajo... Po londonskih poročilih so nemška letala vrgla 5 bomb na palačo Buckingham, koder stanuje kraljevska družina. Kralj in kraljica sta ostala nepoškodovana, nastali požar je bil kmalu zadušen. Meščani zapuščajo mesto in se trumoma selijo na deželo. Vlada je izselila 350.000 otrok in se namerava tudi sama izseliti v neko provincialno mesto. Osrčje mesta kakor ulice z velikimi trgovskimi palačami so v razvalinah. Prehrana mesta je v zastoju, številni vodovodi in plinski vodi so porušeni. Zadeta je bila tudi angleška narodna banka in palače raznih angleških uredništev.

Španski notranji minister Sunner, svak šefa Španije, se mudí v Nemčiji.
Zander M.

Rumunski kralj Mihael I. se vrača od božje službe v katedrali. Za njim novi predsednik general Antonescu.
Hoffmann-Zander

Nova Rumunija.

Minuli petek so v Rumuniji praznovali god ustanovitelja Železne garde Kornelija Codreanu. Rumunski listi so ob tej priliki Rumunijo proglasili za državo legionarjev, ki se hoče polno včleniti v novo Evropo. V posebnem manifestu je bila rumunska legija priznana za edino dovoljeno gibanje, kateremu stoji na čelu njen šef Horia Sima. V novi vladi generala Antonescu se nahajajo pretežno legionarji. Antonescu je izdal vrsto ukrepov, ki uvajajo novo, avtoritarno državo. Odpuščeni so številni diplomati in častniki, bivši interniranci so odpuščeni, Jude izključujejo iz vseh važnih služb. Odrejena je tudi demobilizacija armade.

Španija.

V Berlinu se mudi španski notranji minister Sunner. Sprejet je bil od zunanjega ministra v Ribbentropa in nato od Führerja. Sunner je prvi sodelavec šefa Španije Franca. Njegovim razgovorom v Nemčiji se pripisuje velik pomen.

Teden v besedi.

Minuli teden so otvorili ogenj na angleško obrežje tudi nemški topovi na francoski obali. Prebivalstvo ogroženega mesta Dover se je umaknilo v notranjost dežele.

1700 angleških otrok je prispelo v Novo Zelandijo.

Min. predsednik Antonescu je odstavil 10 generalov in 1 admirala.

Nova rumunska vlada je zasegla vse vrednostne papirje bivšega kralja Karola.

Mednarodna donavska komisija, ki je doslej upravljala plovbo po Donavi, se je razšla, tako so sklenili strokovnjaki pristojnih držav na svoji dunajski konferenci.

Iz protektorata je odšlo minuli teden 4000 Judov v Palestino.

Predzadnji terek so slovesno otvorili nemško gimnazijo v Beogradu.

Mussolini je odredil izgradnjo novih tovarn težke, kemične in gumijske industrije, da Italijo še bolj osamosvoji.

Na otoku Ciper so demonstrirali brezposelni vsled pomanjkanja najpotrebnejših živil.

Angleški letalci so pričeli na svojih nočnih poletih nad Nemčijo metati celuloidne ploščice, ki se same vnamejo na soncu in zagorijo meter visoko. Več poslopij, skednjev in nekaj gozda je pogorelo.

Med demonstracijami Arabcev v Palestini so vodile množice angleške častnike polite s terom in povaljane v perje, ker so zlorabili 17 arabskih deklet, obdolženih špijonaže v prilog Arabcem.

Upravitelj Madžarske, Horthy, se je Führerju v lastnoročnem pismu zahvalil za posredovanje glede Sedmograške.

Madžarska hoče voditi pravično in človečansko politiko napram narodnim manjšinam, tako je izjavil madžarski min. predsednik Teleki.

Bivši rumunski kralj Karol si je najel stanovanje v Lizaboni na Portugalskem. Obljubil je, da se s politikom ne bo ukvarjal.

Angleška vlada je nakupila v Grčiji 40.000 ton rozin, iz katerih baje namerava žgati alkohol in z njim povečati svoje bencinske zaloge.

Dospelo so za Nemčijo ruske dobave žita in petroleja po vodni poti Dnjepr—Bug.

V Parizu so spet odprli svetovno znani Louvre-muzej, ki ga bombe niso poškodovale.

Slovaška vlada je Judom odtegnila radio-aparate, potne liste in avtodovolenja.

Iz naše države

4.200.000 RM je darovala Koroška.

V soboto 14. t. m. je namestni pokraj. vodja dr. Pachnek otvoril 2. vojno zimsko akcijo. Poverjenik za akcijo je podal obračun za minulo leto. Navajal je, da je bilo na Koroškem zbranih skupno 2.924.057.63 RM, kar znaša na osebo približno 7 mark. Skupno z zbirko Rdečega križa je bilo zbranih 4.284.864.18 RM. S to svoto zavzema Koroška 5. mesto med nemškimi deželami. Dr. Pachnek je v svojem govoru navajal junaštva koroških vojakov in podčrtal njihovo brezprimerno zadržanje v Narviku. Zato mora Koroška v drugem letu vojne zimske akcije korakati na prvem mestu v vrsti nemških pokrajin.

Novo starostno zavarovanje po vojni.

V nekem premogopu v aachenski pokrajini je povodom delavskega apela govoril drž. organizacijski vodja dr. Ley. Napovedal je, da je osnutek splošnega starostnega zavarovanja že dovršen in bo uveden po prestani vojni. Novi zakon bo nudil vsem v starosti miren pokoj in lep življenjski večer. Dr. Ley je hkrati izjavil, da bo vsakemu krajevnomu vodstvu stranke prideljena posebna zdravstvena postaja, ki bo skrbela za narodno zdravje, in da bo vlada uveljavila po vojni dalekosežno socialno pravo in velikopotezne načrte poselitve.

Izožitev radio-oddaj.

Nemški poročevalski urad javlja, da so se iz vojaških razlogov v minulih tednih radio-oddaje nekoliko omejile. Možno je, da bo pozni leti čas terjal

Švicarski zvezni prezident je 10. septembra sprejel na razgovor zastopnike nacionalnega gibanja, da so mu razložili svoje politične želje.

V jutro sobote 14. t. m. so Londončani doživeli 76. zračni alarm. Po poročilih španskih listov pada na London dan za dnem pravcati ognjeni dež, ki spreminja mesto v strašen pekel. Število mrtvih se ceni na 5000.

Rumunska kraljica Helena, prva žena kralja Karola, se je vrnila v Bukarešto in bila viharno sprejeta.

Nemški poročevalski urad javlja, da so angleška letala metala na Nizozemsko gorljive ploščice in krompirjeve hrošče.

Anglija želi od Argentinije posojila 40 milj. funtov za nakup živil in zmznjenega mesa.

Velike skrbi prizadeva zima francoski vladi, ki bo morala terjati od ljudstva izredno požrtvovalnost napram revnim in brezposelnim.

še nadaljnje izožitve. Slušatelji so naprošeni, naj z ozirom na vojaški položaj te ukrepe mirno vzamejo na znanje.

Vojaška služba po maturi.

Drž. visokošolski vodja je sporazumno z vrhovnim vojaškim poveljstvom izdal vsem abiturientom poziv, naj se pred visokošolskim študijem javijo za vojaško službo. Vrhovno vojaško poveljstvo bo na prijave odredilo, da bodo do 1. oktobra vpoklicani. Dijaško vodstvo dodaja, da je nastop vojaške službe pred visoko šolo v interesu dijakov samih. Z letom 1941 odpade za dijake, ki niso služili vojake, ugodnost trimestrov.

Obvezna delovna služba za dekleta. Drž. delovni vodja je odredil glede letostnih naborov za dekleško obvezno delo, da bo zajet ves pristojni letnik in da bodo dovoljene samo redke izjeme. Za čas vojne se sme delovna služba odgoditi 1. v kmetijstvu polno zaposlenim dekletom, 2. kmečkim dekletom, ki so za domače delo nujno potrebne, 3. v drugih važnih poklicih polno zaposlenim, 4. služkinjam, ki služijo v družinah, koder ne morejo izhajati brez tuje pomoči ter 5. v poklicni šoli se nahajajočim dekletom.

Vlačilci samo še proti nakaznici. Kmetijski minister je odredil, da se smejo vlačilci za poljsko delo oddajati samo proti posebni nakaznici, na kateri potrjujejo krajevni in okrožni kmečki vodja potrebo nabave. Načelo je, da ima združni nakup oz. nakup po sosesčini prednost pred zasebnim nakupom.

Podlistek

OTROCI SOLNCA

Novela.

Spisal Ivan Pregelj.

Tam je košček sveta, takó svoj, da mu ne vem imena. Čudovit svet, sredi med žarkostjo južnega solnca in senco hladne severne noči. Tam je čudna tesnost dolin. Pobočja hribov so tako strma, da bolijo: z južne v severno, z vzhodne v zapadno stran; sama vase, kakor v lijak. Strašni, okameneli slapovi, onemeli v večno grozo dna, ki je bilo v pradavnini jezero. Jezero je odteklo, toda vode niso usahnile. Neskončno je ondi bogastvo vodá, vrelcev in rose. Strašne so pomladne in jesenske povodnji. Vsako leto hočejo človeških žrtev. Kadar pa napolni poletni poldan tihe doline, vonjajo solnčni lazi kakor v pohoti, kakor v poltenosti, ki veje iz Rubensovega cvetočega mesa. A samo tri korake za ovinek pojdi, pa boš kakor v mrzli kopeli. Se ni zamrla romanca na tvojih ustnicah, in že te je streslo v baladni grozoti.

Nikjer na svetu ni namreč tako čudno svetlega zdravja ob tako čudno zavrtnih boleznih kakor tam. Tam je iz zdravja v smrt en sam korak, kakor je tam en sam korak iz solnca v mráz. Nikjer na svetu tako ne mrjó ljudje za jetiko kakor tam. Dvoje vrst je ločijo:

jetiko in sušico, in sušice se bolj bojijo. Čemu? Podedovali so strahotnost besede iz roda v rod, kakor so podedovali bolezen samo in nagnenje: telesno nedoraslost, zagrljen, dušeč se glas. Morda ubijata ljudi ozračje in prehlad. Morda nekakšna duševna topost, ki jim je zapisana od rojstva v očeh, morda skrita strast, morda žganje, ki ga pijejo pri težkem delu in ob nedeljah čez mero. Morda kruh, ki ga nikoli ne pridelajo do sita, morda hrepenenje nekam iz dolin, daleč, drugam. Da omotijo glad v sebi, pijejo pri delu, in da omotijo samotnost duše, pijejo čez mero. Podedovali so tako od dedov in očetov, kri od bolne krvi. Ni še umrla, ni se še izčistila iz dni, ko so tlačani, ko so jim grofje in gospodje jemali hčere za pohoto in vcepljali sebe v zdravje. Ni se še izčistila iz dni, ko so se tlačeni uprli in so jim za kazen pošiljali v sela vojaštvo, graničarje, Poljake, pijance in razuzdane Lavdonovih armad.

Bil je mož, ne revež in ne berač, nekako sredi med rutarjem in košanom. Petdeset let je živel mirno in zgledno. Poldrugo uro hoda je imel v cerkev, a hodil je v nedeljo in praznik tudi popoldne, v adventu celo k zornicam ob šestih zjutraj. Imel je ženo in pet otrok. Neke noči je vzel sekuro, ubil ženo in otroke in šel. Pet tednov pozneje je umrl v ječi. Rekli so, da mu je jetika udarila na možgane. . . . Kri od bolne krvi . . .

Vzkipi, skrivnostno, grozotno, ka-

kor pomladne in jesenske povodnji. Vsako leto hočejo človeških žrtev . . .

I.

Geometer Francè Poznik se je vračal s hribov v dolino. Kadar je zašel iz trga v goré med ljudi, iz katerih se je rodil in ki so jim duše pasli njegovi sošolci župnik Matija, kurat Jože in vikar Lojze, ni navadno nikoli dobro vedel, kako dolgo se je zamudil pri njih, koliko pisarniškega dela mu je medtem zastalo v uradu in koliko številik dnevnika se mu je nakopičilo na stanovanju. Tisto uro mu je bilo jasno, da ni zamudil veliko. Sam pri sebi je spregovoril: „Hudič, tega pa le ne bi vedel, ali je četrtek ali petek.“ Računal je in štel:

„V torek zvečer je bila tista neumna pijača pri Zofiji in kolovratenje ponoči, da bo notarka spet kaj opravljati imela. Potem je bila sredo. Ob treh smo sedli pri Matiji h kartam in smo sedeli do poldvanajstih v noč. Potem sva šla drugo jutro k Lojzetu, kjer smo sedeli od ene do sedmih in po večerji še kratko uro. Duša salamska, obral je naju z Matijo. Zato pa sva ga včeraj slekla midva z Jožetom.“

Geometer Francè je vzkliknil: „Ne četrtek, ne petek, hudič! Jutri je že nedelja.“ In kakor v odgovor mu je zapelo popoldansko zvonjenje z leve in desne, odstrani in iz senčnih dolin. Zvonilo je delopust. Čudno sanjavo je plalo in trepetalo v ozrač-

Vesti iz Jugoslavije

Čestitke voditelja Nemčije.

K rojstnemu dnevu kralja Petra II. je poslal voditelj Nemčije Adolf Hitler knezu namestniku Pavlu svoje čestitke.

Proslava kraljevega rojstnega dne.

6. septembra je vsa Jugoslavija slovesno proslavila 17. rojstni dan kralja Petra II. Proslava v Ljubljani je imela še prav poseben značaj, saj je bila združena s svečanim odkritjem spomenika pokojnemu kralju Aleksandru. Kralj Peter II. je v Ljubljani osebno odkril spomenik svojemu očetu in sicer ob navzočnosti kneza namestnika Pavla in kneginje Olge ter njunih sinov princev Aleksandra in Nikolaja, ob prisotnosti ministra dr. Antona Korosča in ob ogromni udeležbi ljudstva. Spomenik stoji v Zvezdi in predstavlja kralja Aleksandra I. na konju. Je delo slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja.

Povišanje najnižnih plač.

Ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje je izdalo uredbo o spremembi najnižjih plač. Po tej uredbi bo najnižja urna plača v državi zvišana od sedanjih 2 dinarjev na 3 dinarje na uro. Ker morejo bani zvišati najmanjše plače za nekvalificirane delavce v svojem okviru, je pričakovati, da se bo ponekod zvišala najnižja plača za nekvalificirano delavstvo do 4.50 dinarjev na uro.

Živinoreja v Jugoslaviji. Podatki živinskega štetja leta 1939 so za povdvig jugoslovanske živinoreje prav značilni, posebno v primeri s podatki iz leta 1929. Leta 1939 so v našeli v kraljevini 4,23 (leta 1929: 3,37) milj. goveje živine, 38.000 (36.850) bivolov, 4,5 milj. (2,7) svinj, 10,15 milj. (7,34) milj. ovac, 1,87 (1,80) koz, 1,27 milj. (1,14) konj, 142.500 mul in oslov, 22,5 milj. perutnine, 792.800 (578.000) čebelnih panjev.

Dirka kolesarjev „okrog Srbije“.

Kolesarska dirka okrog Srbije, ki se je začela 29. avgusta, je bila končana 6. septembra. Zmagal je Slovenec Janez Peternelj iz Ljubljane, ki si je priboril poleg drugih nagrad kot zmagovalec častno darilo — zlat pokal kralja Petra II. Drugo mesto si je osvojil istotako Ljubljančan Franc Gartner, tretjo pa Zagrebčan Drago Davidovič.

Potres v Dubrovniku.

Precej hud potresni sunk je čutili prejšnjo soboto v zgodnjih urah v Dubrovniku. Ljudje so pobegnili iz hiš na ulice, vendar ni bilo hujše nesreče. Potres so čutili tudi v Varaždinu.

(Dalje sledi.)

Naša prosveta

V zibki.

Noč in dan naj zibka teče, v zibki sin za sinom, vsi junaki . . .

Ko leži dojenček v svoji zibki, je brez sleherne moči. Kakor mala svečka je, katero vpihne najmanjši veterček. Ves je nebogljencek prepuščen materni oskrbi. Mati edina ga živi, njena hrana je zanj najlepši in najslajši svet. Pa že za malčka v zibki in plenica pričenja doba vzgoje. Še ves majhen in neznan mora vedeti, da je red največji paragraf srečnega življenja. Že zanj v zibki življenjske sladkosti niso za vsak čas in vsako uro. Ne, kadar hoče, in ne, kadar joka, marveč ob pravem času dobi svojo hrano. Tako zahteva redni razvoj šibkega telesca, tako je dobro za nežno dušico, da sprejema sladkosti po potrebi in ne razpoloženo. Kadar je čas, bodi mati pri njem in naj si jo mali na to z jokom opozarja ali ne.

Delo z otrokom bodi materi v veselje. Saj ni lepšega na svetu, kakor izkazovati ljubezen in skrb drobčenemu bitju, ki so ga samo šele oči, velike, nebeško lepe, angelsko nedolžne. Naj je otroku prijetno ob skrajni snagi in še maternem nasmehu, ki je zanj prvi mali svet. S svojim mlekom, mati, daješ malemu svojega duha, svoje življenjsko veselje, svoje dobro srce. Naj te pri tako zvišenem poslu ne grenijo težke misli; lepa knjiga, pesem in molitev naj te vedrijo, da bo vedro še malo srcece ob tebi.

Zakaj te besede? Da bi še med nami in za nas bil otrok kralj, nekronani kralj družin in vasi, kronani kralj svojega naroda. Mati.

Moj dar domu na oltar!

Sinka in hčerko imam. Komaj shodila sta in se radovedno zazrla v svet, ki jima postaja vedno zagonetnejši in vedno večji. Komaj ga zmagujeta s svojim neugnanim „zakaj?“ Čim sta se dodobra razgledala po vseh kotih našega doma, že jima uhajajo oči tja prek k sosedu. Celu svoje prve prijateljčke iz vasi sta si že izbrala. Čutim, kako rasteta v člana vaše družine, včeraj pa sta še bila nebogljencek-pobalnička v otroški zibel. Jutri že mi doraseta v narod moj.

Lahko bi pisal knjige in v njih razgrnil svoje izkušnje in svoja spoznanja. Nemara bi s tem postavil vsaj skromen kamenček k zgradbi našega kulturnega doma. Morda bi zlagal pesmi in v melodijo položil bol in gorje, nade in upe. Da bi se ob njih mladi rod učil in vedril. Če bi dovršil kako izredno delo, mogoče bi me omenjala slovenska povestnica. S čemur koli bi obogatil svojo narodno družino, bi zadostil svoji narodni dolžnosti.

Najlepši dar poklonim svojemu narodu, če mu vzgojim svojega sina v zavednega Slovenca in svojo hčerko v zavedno Slovenko. To so živi slovenski dokumenti in premagajo stoletja. Kaj bi pomagale najučenejše in najlepše knjige, komu bi koristile najduhovitejše pesmice, kaj bi hasnilo še tako izredno delo, če bi za nami ne bilo več slovenskega rodu, ki bi bral knjige in ljubil petje in bi torej za nami naprej živel življenje slovenskega naroda na teh tleh?

Svoj narod ljubim z iskrenim srcem. Najbolj ga ljubim, če zanj vzgajam svoje otroke. Svojemu narodu hočem služiti do svojega zadnjega dneva. Najbolje mu služim, če mu s svojimi otroci poklonim žive člane njegove družine in pridne delavce njegovega doma. Blagor narodu, čigar zavedna ljubezen se deduje in množi iz roda v rod, čigar delo se vrši iz generacije v generacijo! Iz takega naroda veje tajinstven duh večnosti. Strašna pa je usoda ljudstva, ki je zadnjič zavedno ljubilo in se zadnjič udejstvovalo v narodu in se mu njegovo potomstvo predaja nezavednosti, duševni brezbriznosti in golemu materializmu. Mrtvaške sence legajo na njegovo zemljo, njegovo življenje je en sam velik pogreb. Oče.

Čirom naše zemlje

Bilštanj pri Galiciji.
fot. Koglek

Domovina v sliki.

Veseli smo tekmovanja naših fotografov, ki rastejo po številu in po svoji duhoviti iznajdljivosti, in še veselja naših naročnikov s priobčenimi slikami. Najbolj pa smo se v uredništvu razveselili pristrčnega pisma neke naše mamice, ki nam je pisala tole:

„Prav, da se je list obogatil še s slikami. Je neverjetno, koliko lepote skriva naša lepa domovina in naj si so to mati pod križem, naša dekleta med rožami, naš dom, kos naše krasne zemlje ali kar že. Mi hodimo tolikrat slepi mimo te krasote ter vidimo svet okoli nas tako prazen in nezanimiv. Vendar nam je dal Bog diven raj za našo ožjo domovino in biti bi mu morali zanjo hvaležni. Hvaležni tudi tako, da se je oklenemo z vso ljubeznijo. Kdor svoje domovine ne ljubi, jo izgubi, pravi stara rečenica, katere resničnost se je že tolikokrat izpričala. Glejmo jo torej ne samo z gospodarskim pogledom, ki tehta metre in meri birne, marveč z očmi, ki so žejne lepote in krasote. Naš list prispevaj k tej naši kulturni tudi v bodoče, da postane še bolj naš! Ana E.“

Karo.

Gašper ga je bil kupil od nekega krošnjarja in ga je imenoval Karo, kakor ga je klical tudi že krošnjar. Osem dinarjev je bil dal za psa, šest za jermenje in še kaj za pasji davek. Tako je bil Karo prav za prav zares poceni konjiček. Poleti je vozil Karo voziček po dolgih potih in pozimi je vlekel sani, obložene s cikorijo, milom, sladkorjem, poprom, česar so pač potrebovali ljudje, ki niso imeli prodajalne pri rokah.

Doma je imel Gašper pet otrok. Včeraj ni šel nikamor z vozičkom, zakaj včeraj je dobila Kramarica petega otroka. Spet je šlo vse po sreči; pri Kramarici je šlo zmeraj vse gladko.

Zarana zjutraj pa sta spet krenila na pot. Dolgo je stopal Gašper tik vozička. Preračunaval je, kako je doslej vse pribarantal, kako je plačal obresti za hišico, pa hrano za prve štiri otroke, dalje sleherni leto kako lepo obleko za Kramarico tudi, kar je bilo treba, in otrokom nekaj trpežnega, kar je od starejših romalo k mlajšim. Doslej je šlo vse tako, a zdaj je imel petero kljunčkov.

„Pazi! Karo! Le pazi, kako bova zdaj barantala, oba skupaj, seveda! Tamle pri oni hiši ne pojdeva na desno, marveč na levo. Sicer se bo pot za uro podaljšala, a zato bo nekaj več denarja, saj imava zdaj pet otrok doma. Veš, pet! Le pogledj, kar za celo roko jih je!“

Pes je stopal dalje. Gašper je večkrat takole govoril psu, če so bili srečni dnevi. Če je pes ves potrč capal po dežju, pa se je Gašper hudoval tudi na dež. Danes pa je govoril Gašper o petih skledah, ki jih bo treba prav tako napolniti ko njegovo.

„Kaj si pa danes počel,“ ga je vprašala Kramarica. Gašper se je zasmel: „Le kaj? Karo si je izbral novo pot. Ko boš ozdravela, boš šla sama na to pot. Boš videla, da tista pot ni tako vegasta. Saj je res malo daljša, a je ondi nekaj hiš, ki so prej drugod kupovale. Seveda, dosti ni pridobil, a nekaj je le.“

To je Gašper kar tako pripovedoval in zaeno jemal iz vozička razne stvari in jih deval na police. Še je bilo čuti razsajanje po hiši, nato je obsedel Gašper pri svoji blede ženi. Ob devetih so pa že vsi spali.

Zjutraj ob petih so se vrata že spet odprva. „Alo, Karo!“

Skledica je stala pred vrati. Gašper je otipaval psu ona mesta pod dlako, kjer ga je rezalo jermenje in je bil že ves oguljen. Pet otrok — hudo bo. Sleherni otrok mu je nekoliko podaljšal pot, po slehernem otroku je dobil Karo novo brazgotino na plečih.

(Konec sledi.)

Naša zemlja. Liki rastlina korenini tudi človek v zemlji. Z zemljo ga veže tisoče korenin kulturne rasti, gospodarske neodvisnosti in domovinske zavesti. Vaš grunt, gospodarji in posestniki, je otipljiv kos Vaše domovine. Domovini se izneveri, kdor za-

Na domači njivi.
(fot. Prušnik)

pušča svojo posest. Neizmerno bogastvo tisočletne kulture in zgodovine zamenjava za trdo proletarsko življenje, kdor prodaja svojo njivo, vrt ali gozd, kdor zapušča svojo domačijo. Trden kmet, zaveden narod, močna država!

Matevžem, Tevžjem in Matkom vse najboljše k godu! Uredništvo.

Pozdrav s severa. Tudi jaz sem v vrsti drugih tovarišev na severu v domovini severnih medvedov. Gre mi dobro. Pošiljam koš najlepših pozdravov našim dobrim mamicam in atejem, fantom in dečlam, posebno pa pozdravljam vse pripadnike pliberškega zvona in dobovško mladino. Udani Messner Stefan, San. Gefr.

Važno za zamudnike! Uprava razpošilja v teh tednih opomine za zaostalo naročnino tekočega leta. Dvomimo, da bi bil kateri naših naročnikov, ki bi se hotel plačilu odtegniti z molkom ali morda celo odpovedjo. Uredništvo se z najboljšo voljo trudi za tem, da ustreza željam bolj in manj razvajenih bralcev, pri čemer mora seve vpoštovati tudi prilike, v katerih se nahajamo. Naročniki naj bi odgovarjali s svojo dobro voljo pri kritju zaostale naročnine!

Obiski v dež. bolnici v Celovcu so dovoljeni v sledečem času: v bolnici od 13—15 ure, v bolnici za jetične od 10—11 in od 15.30 do 16.30 ure, v umobolnici od 10—11 in od 13—15 ure, v hiralnici od 9—11 in 14—16 ure. Z 12. septembrom je odprt poleg vhoda v St. Veiterstrasse še vhod v Krassnigstrasse ob koncu Glangasse.

Gozdarski urad v Borovljah obsega sodnijske okraje Borovlje, Dobrla ves, Železna Kapla ter občine Št. Jakob, Ledince, in Rožek (vasi desnega brega).

Zell — Sele. Odkar je zapustila to solzno dolino Mežnarjeva Katrej, je njen brat Janko hodil žalosten in zamišljen po svojih opravkih. V svoji osamelosti je skoval načrt, da si ustanovi svojo družino. Na tihem jo je ubral k Vrbinu in zaprosil Tonco, naj mu postane družica. Tonca se ni obotavljala, kajti Janko je postaven in vobče spoštovan mož. Dne 3. septembra se je vršila njuna slovesna poroka in navrh pristrčno svatovanje na Mežnarjevem domu. Mladi družinici obilo blagoslova na njeno pot!

Lind — Lipa nad Vrbo. Čudna so pota božja. Enega pokliče od peresa, drugega od pluga in našo staro Vrbinco v Srejah je Vsemogočni odpoklical s te zemlje sredi njene žetve. Ječmen je žela in se še pogovarjala s soženjicami, ob 3. uri pop. se vsedla na pa-

robek z besedami, da ji je slabo, zvečer pa v Gospodu zaspala. Vsled odsotnosti domačega g. župnika so prihiteli s sv. oljem mazilit mater strmski gospod župnik. Rajna Vrbinca je dosegla 77 let. Nad 30 let je izvrstno gospodarila na velikem Vrbinčevem posestvu in prepustila sinu-nasledniku mogočno kmetijo. Mlada dva sta rajniki v zahvalo priredila veličasten pogreb in pogrebem gostoljubno postregla. Čudna je bila pot nevidne Previdnosti v naslednjih mesecih. Dobrih 14 dni navrh je nenadno izdihnil njen brat pd. Primož v Srejah, delovodja v pokoju. V nedeljo 11. m. m. dopoldne je zaprosil hčerko za kozarec vode, pol ure navrh pa izdihnil. Dosegel je 81 let. Drugi dan po rajnega pogrebu je došel iz Celovca brzojav, da je v umobolnici umrla gojenka rajne Vrbinke Ana Lepušic. Ob Vrbinčini smrti je od žalosti izgubila pamet. Prepeljali so jo domov in pokopali v Lipi. Dan navrh je umrl njen sosed Jakob Falle, pd. Rajnar v Srejah. Leto dni je bolehal, prej pa s težkim delom svojim in sebi služil vsakdanji kruh. Zapustil je ženo in kopico nepreskrbljenih otrok. Še na pogrebni dan je umrl istotako v Srejah par mesecev star otrok iz ugledne Grefičeve družine. V teku dobrih 3 tednov smo torej imeli v eni sami vasi kar 5 pogrebov. Naj naši rajni mirno počivajo na lepem lipškem mirodvoru dotlej, da jih na sodni dan pokliče angelska tromba na novo skupno svidenje!

Ledenitzen — Ledince. Dne 31. VIII. smo spremili na zadnji poti Josipa Wošica, pd. Zepeja v Malencah. Rajni je bil vseskozi značajan mož. Svoječasno je bil zidar pri železnici, a je službo vsled svojega narodnega prepričanja izgubil. Ves čas je bil naročnik slovenskega koroškega tednika. V zadnjem času je bolehal na želodcu, končno mu je srčna kap pretrgala življenjsko nitko v njegovem 63. letu. Pogreba se je udeležila ogromna množica domačinov in posebno mož. Naj mu bo domača zemljica lahka! Zaostalim iskreno sožalje! — Dozidana je nova štirirazredna šola. Poleg razredov so v poslojpu tudi stanovanja za učitelje in velika telovadnica. Na zimo se bodo šolarji preselili v novo poslopje.

St. Kanzian — Škocijan. Dne 16. avgusta je tukaj umrla Lenka Ražun, sestra Mateja Ražuna, župnika v. p. V vigradi je zbolela na srčni vodenici in ji končno podlegla. Svojemu bratu duhovniku je skupno s sestro Franco gospodinjala na Želinjah, v Pliberku, pri sv. Križu pri Beljaku, v St. Jakobu v Rožu, v Stari Loki in sedaj doma v Škocijanu. Delila je z njim težkoče in neprilike vojnih in poveljnih let. Z ljubeznijo, kakršne je zmožna samo sestra, je skrbela za brata posebno v sedanjih letih, ko je njegova bolezen podvojila njeno delo. Domači č. g. župnik so ji zato na grobu v zahvalo spregovorili to: „Tiho in neopaženo je delo gospodinje. Koliko preudarkov, korakov in kretanj je potrebnih, da je napravljen vsakdanji posel. Rajna je bila skozi dolga leta svojemu bratu-duhovniku nadvse skrbna sestra in gospodinja. Bog ji bodi dober plačnik!“ Tudi mi ji želimo, naj počiva v naročju svojega Boga!

Koroški drobiž: 7 odlikovancev z viteškim križem šteje Koroška, tako je navajal namestni pokr. vodja dr. Pachnek v svojem govoru ob otvoritvi zimске akcije. — V jutro nedelje 15. t. m. so našli v Celovcu truplo 35 do 40 let starega moškega v svetlorjavni obleki z brazgotino na levi nogi. Identitete še niso ugotovili. — V soboto je bil otvorjen celovski konzervatorij, ki ga vodi novi ravnatelj Ferdinand Grossmann. — Deželni je zasiguran 12.000 prostorn. metrov drv iz inozemstva, s čimer je dežela preskrbljena z zimskim kurivom. — Beljaški okr. glavar je prepovedal do 29. septembra nabiranje brusnic. — Nad 115.000 RM je bilo nabranih povodom prve zbirke 8. t. m. na Koroškem. — Ob prisostnosti dež. glavarja in okr. vodje dr. Pachneka je bila v Vrbi otvorjena nova glavna šola. — V Celovcu je bil prijet 46 letni Rudolf Holzinger, ki je zbral naročila na mizarško lepilo, a zbranega denarja ni oddal. Prizadeti mizarji naj se javijo celovski kriminalni policiji.

Nase gospodarstvo

Naš vsakdanji kruh.

Naša vsakdanjost in življenje sta močno povezana s kruhom. V govoricah in šegi, pri vsakdanjem delu in še pri službi božji nas spremlja od semena do hleba. Kruh je sicer v bistvu samo iz vode in moke s pomočjo toplote pripravljena jed, vendar pa je tako dobra in redilna, da je postala vsakdanja hrana skoroda vsem narodom. Mislim da ga ni naroda, ki ne bi poznal kruha v tej ali oni obliki. Že stari Grki in Rimljani so ga pekli iz prosa, kakor je to še dandanes navada v Afriki. V Aziji je kruh iz riža, pri nas v Evropi pa že dolgo iz rži in pšenice. V Ameriki pridenejo pšenični moki rajši koruzno, isto je v navadi tudi v južni Evropi, predvsem v Romuniji, kjer je najbolj znana in priljubljena jed takozvana mamaliga, zmes iz vode in koruzne moke. V težkih časih pa se pripravlja kruh tudi iz želodov, kostanjev, krompirja, ja, celo iz drevesne skorje. Na Sunda-otokih uporabljajo za kruh sago, ki se prideluje iz palmine moke. Resnično pravi zato naš pregovor: „Kruh nobeden ni tako oster, da bi lakote ne bil mojster“. Tako je kruh od najstarejših časov do danes najvažnejša hrana vsem narodom, vsak ga je, naj je kralj ali prošjak.

Nič čudnega ni zato, če je v njem izražena vsa čarodejna težnja kmetova po hišnem blagostanju, po osebni sreči in tudi po obilni plodnosti polj. Nekoč je bil kruh po naših domovih poln čudežne moči in sile. Ko je gospodinja vsajala hlebe v peč, je zaznamovala hlebe in sebe s svetimi znamenji v pobožni molitvi. Po zaužitju kruha je gospodar prevzel tujca v svoje varstvo, kos kruha je potrdil vero v poštenost in zvestobo pri kupčijah. Ko je prišla nova živina v hlev ali so iz hleva kaj prodali, ko je šla živina v planino in se vrnila, ko je odšel hlapec ali dekla iz službe, vedno je bil hleb znamenje in simbol družinske povezanosti. Kakor je kruh pozdravil človeka ob njegovem rojstvu, „da ne bo vrok“, tako se tudi ob njegovi smrti poslavljala od njega in ga spremlja v onostranstvo. S trikraljevskim krajčkom si je dekle hotelo pridobiti ljubezen fanta, ljubezenski krajček še dandanes delijo ob ženitnini. Ob božiču, ob Novem letu, ob Treh kraljih, ob veliki noči in ob Vseh svetih vidimo še danes kruh na starem častnem mestu.

Ne pozabimo vrednote kruha, če ga imamo zadosti, kajti kdor se je kruha objedel, se je s pametjo skregal, ker „kruhovna pijanost je najhujša“.

Živilske količine nezmanjšane.

Za čas od 23. sept. do 20. okt. določene živilske nakaznice predvidevajo v bistvu nespremenjene živilske količine. K mesnim kartam se izdaja tudi karta za umetno strd, poleg sirovega masla je predvidena oddaja margarine za osebe nad 6 let. Otroci do 14. leta dobijo še po 62,5 g kakao-a na osebo. Karte se izdajajo v teh dneh.

Za čiščenje žita je dovoljen najvišji prispevek v višini 1 marke za vsakih 100 kg. Ista višina je dovoljena za pačanje (suho ali mokro) žitnih vrst. Vsekakor prispevek ne sme znašati nad 1 marko za 100 kg, sme pa biti nižji. — V zadnjem desetletju je bilo v področju Južne marke nabavljenih 400 novih trijejev ali čistilcev.

Kako spoznamo na telici bodočo molznico. So živinorejci, katerim zadostuje en sam večji pogled na teličino glavo in že umejo dobro razsoditi, koliko bo telica vredna kot molznica. Svojo modrost utemeljujejo, češ da oblika teličine glave razodeva bodočo dobre in slabe lastnosti molznice. Telica s fino oblikovano žensko glavo je po navadi dobra krava. Drug zanesljiv znak so po neki trditvi široka, na spodnji strani neokrogla zadnja pleča. Tretji spet se spoznajo na tako imenovane lakotnice in tod razbirajo dobro ali slabo kravo.

Rastlinski zdravniki. Doslej poznamo zdravnike za ljudi in živino. Polahno pa se uveljavljajo pri nas tudi zdrav-

niki za rastline. Njihova naloga je, da zdravijo bolezni vseh kulturnih rastlin. Stojijo pod vodstvom posebnega rastlinskega zaščitnega urada v Potsdamu in njegovih podružnic. Postopek rastlinskega zdravljenja je močno podobno zdravljenju ljudi in živali. Predvsem skuša zdravnik bolezni vnaprej preprečiti, ima pa pripravljeno tudi celo apoteko rastlinskih medicin. Sme se tak zdravnik pohvaliti, da ima najbolj potrpežljive, a tudi najnežnejše paciente.

Sejmo med žito grah in grahorco. Pridelali si bomo drago seme, za goved in svinje pridobimo močno krmiilo, jedilni grah pa ostane za nas. Še žitna slama in pleve postanejo več vredne. Posebno svetujejo strokovnjaki zimski grah v rži ali pšenico. V mlaticnici pripravljena naprava za sortiranje zadostuje, da zamoremo grah dobro ločiti od žita. Pri grahorci se poslužimo še trijerja. Tudi poizkusi sejanja graha in grahorce v oves so se dobro obnesli in jih toplo priporočajo. Poizkusimo in imejmo pri tem pred očmi, da je treba za kakovostno živino tudi kakovostne krme.

Kako pridejo najemniki kmetijskih posestev do kredita. Obstojna postava, po kateri sme najemnik zastaviti za kredit svoj inventar, četudi z njim jamči lastniku posestva za najemnino. Najemnik prosi za posojilo pri zavodu Deutsche Pachtbank na Dunaju, 1. B., Schauflegasse 2. Banka mu dostavi poseben formular z nekaterimi vprašanji, nakar odredi pregled posestva po svojem poverjeniku v deželi. Pogodba o posojilu se nastavi in založi pri sodniji.

Naši travniki v jeseni. Gospodarji so opazili pojav, da so njihovi travniki sicer izdatni v vigredi, v poletju in jeseni pa njihova rast zastaja. To se pravi, da daje zemlja rastlinam v vigredi dovolj hrane, a jim jo nato postopoma odteguje in končno popolnoma ukine. Do neke meje se zamore zastoj korigirati s poletnim umetnim gnojenjem. Za poletno mesec svetujejo dodatke dušičnatih gnojil, tako apnenega salpetra i. dr. Na hektar zadostuje do 100 kg. V pozni jeseni pokrivajo nekateri gospodarji svoje popašene travnike s krompirjevko in sicer v enakomernih in tankih plasteh. Pod to odejo se trava ne navadno hitro popravi, krompirjevka deluje hkrati kot kalijevo gnojilo in je v vigredi pripravna za kompostni kup. Še drugod pokrijejo popašene travnike na drobno z gnojem, ki je seve še bolj učinkovit.

Najpreprostejši krompirjev silo je lesen in ima obliko široke kadi ali troga. Prenašamo ga po mili volji, kamor hočemo. Krma se lahko jemlje iz kadi, ker je kad gibljiva. Če je tak silo do 4 m dolg, nekaj nad 1 m širok in 1 m visok, vsebuje do 5 kubičnih metrov krme, kar je za mala posestevca več kot dovolj. Drž. kmečka organizacija ga je izrecno dovolila in omogoča nabavo s podporo.

Plevel na ledinah uničuje najučinkovitejše natrijev klorat, ki se dobi v pristojnih trgovinah in ga v zadnjem času prav priporočajo. Ta klorat je strup za vse rastlinstvo in je torej uporabljen samo na ledinah. Po trošenju mora imeti zemlja vsaj 8 mesecev počitka, nakar svetujejo setev rži, ovsa, koruze, grahorce, detelje, graha ali krompirja. Ječmen, repa in pšenica so na tako očiščeni njivi manj pripravni. Kdor bi navedeno razkuževalno sredstvo nabavil, naj se točno drži recepta, ki ga sprejme ob naročilu.

Je čmrlj koristen? Saj poznate brenččega, čebeli sorodnega čmrlja, ki je ves zaljubljen v cvetlični met. Mnogi ga smatrajo za neprijatelja in konkurenta čebel, ker da odjeda pridnim čebelicam njihov vsakdanji kruhek. Pravi čebelarji pa vedo, da so čmrlji čebelam potrebni, ker odpirajo trdovratne cvetlične krone, odščipajo zaprte vršičke deteljnjega cvetja i. dr. Modre čebele jih nikakor ne preganjajo.

Celovski živinski trg. Voli A 89, B 81, C 61, biki A 82, B 77, krave A 85, B 70—77, C 65, D 46, telice A 87, C 69, svinje (150 kg in več) 122, (135 do 149,5 kg) 120, (120 do 134,5 kg) 118, (90 do 119,5 kg) 114, (80 do 89,5 kg) 114, (60 do 79,5 kg) 104, pod 60 kg 104 pf, teleta 90 do 108, jagnjeta in ovni 78—92 pf za kg žive teže.

Zanimivosti iz vsega sveta.

O budhizmu.

Med številnimi verami Indijcev je najbolj razširjen budhizem. Posebnost in bistvo budhizma obstoja v veri v potujočo človeško dušo. Če človek umrje, njegova duša navadno ne najde pokoja, ampak gre na potovanje in se prej ali slej zopet preseli na svet bodisi z rojstvom novega človeka bodisi kot kakšna žival. Če je umrl človek, ki je živel lepo in čednostno življenje, se njegova duša zopet porodi v kakšnem popolnejšem človeku, na primer v duhovnu. In če je ta duša prepotovala vse mogoče stopnje v smeri človeških čednosti, potem je svoje potovanje na zemlji končala in se preselila v raj, v takozvano nirvano, kjer uživa večni pokoj. Duša grešnega in hudobnega človeka pa se preselila po njegovi smrti v nižje bitje, v nižje vrste človeka ali pa v žival.

Kakor je pri Indijcih vsa človeška družba razdeljena v številne vrste ljudi, v kaste, z različnimi pravicami in dolžnostmi, tako vrednotijo budhisti tudi živalstvo z ozirom na njih koristnost ali krotkost oziroma njih hudobijo. Med drugim se živali od zgoraj navzdol takole vrednotijo: konj — pes — svinja — žaba — kača — uš itd. Indijci poznajo nad 200 kast. Pripadniki različnih kast so medseboj strogo ločeni. Bog ne daj, da bi prestopil pripadnik nižje kaste prag člana višje kaste. Hiša poslednjega bi bila tako omadeževana, da se mora vsa očistiti in na novo blagosloviti. Najvišjo kasto tvorijo duhovni, imenovani brahmani, nato knezi, med nižje kaste spadajo delavci in kmetje ter drugoverci kakor tudi vsi Evropejci. Te kaste so za Indijce prava narodna nesreča, ki kakor stene delijo narod v nasprotujoče si skupine in razredne vrste. Te kaste, katerih se drže budhisti z občudovanja vrednim fanatizmom, so slej ko prej nepremagljiva ovira za enotno in nacionalno Indijo, ki šteje preko 300 milijonov ljudi.

Pravi budhist tudi ne more biti dober vojak, ker smatra umor za največji zločin. Niti najneznatnejše živalice ne sme umoriti. Če lazijo na primer pred durmi budhista mravlje ali kake druge živalice, si leta ne upa stopiti iz hiše iz strahu, da bi katere ne pohodil in da bi morda kdaj tudi sam ne prišel kot žival na svet. Iz tega razloga pri budhistih živali niso deležne samo lepega ravnjanja, ampak uživajo nekatere med njimi še posebno nego in pažnjo.

Na svojih nočnih poletih v Nemčijo so vrgli Angleži bombo tudi na znamenito katoliško cerkev v Derichsweilerju blizu Aachena in jo porušili. Cerkev je slovela kot stara pozna gotška stavba z dvema ladjama, ki je bila zidana na način, ki je jako redko ohranjen. V cerkvi je bilo več dragocenih gotških umetnin, ki izvirajo iz l. 1500.

Bivša predsednika francoske vlade Daladier in Reynaud ter nekdanji vrhovni poveljnik francoske vojske Gamelin so bili aretirani in odvedeni na neki grad v bližini mesta Riom, kjer ima najvišje državno sodišče svoj sedež. Ta ukrep je varnostnega značaja ter je bil storjen na podlagi zakona za ohranitev javne varnosti, glasom katerega se lahko državi nevarne osebe za dobo vojne zaprejo.

Po najnovejših ugotovitvah imajo lovski revirji v Zadržanih državah nad 1.600.000 raznovrstnih jelenov. Poleg tega so našli še 10.000 antilop, 50.000 črnih medvedov, 780.000 merjascev, 10.000 divjih ovc in 18.000 divjih koz. V preteklem letu so lovci postrelili 164.000 jelenov, kakih 300.000 pa so jih pokončali gorski levi in druge roparske zverine.

Na drugi svet je klicala neprestano neka neznana oseba kmeta Tomo Sušiča iz Križevcev. Mož je bil star 73 let, tožil pa je, da mu nek neznan duh ne da miru in ga stalno kliče na drugi svet. Domači so ga poslali k zdravniku, ki je ugotovil, da je Toma zdrav in da ima fiksno Idejo. Toda Toma še vedno ni imel miru pred neznanim duhom. Nekega dne je šel od doma in se obesil. V rokah je krčevito držal listek, na katerem je napisal, da se ni

mogel upreti stalnemu klicu duha in da se je zaradi tega preselil v boljše življenje.

Krvna osveta na Balkanu še vedno obstoja in je tudi najstrožje kazni ne morejo izkoreniniti, o čemur pričča naslednji dogodek: v Baru je ubil nedavno drž. uradnik Gjorgje Miovič 14 letnega pastirja Ilijo Radonjiča. Družini Miovičev in Radonjičev sta sprva živeli v velikem prijateljstvu. Ko pa je Spiro Miovič začel hoditi za Mileno Radonjič in ko se je raznesla vest, da je dekle noseča, fant pa je ne misli poročiti, se je prijateljstvo med družinama skalilo. Milenina brata sta stopila k Špiru in ga pozvala, naj se stro poroči, da tako reši Radonjičevo družino sramote. Ker pa je Spiro odklonil poziv, sta ga brata ustrelila, nato pa se prijavila sodišču. Ljudje so bili prepričani, da se Miovičevi ne bodo maščevali, ker je Miovič zapeljal Radonjičevo, pa je ni hotel potem poročiti. Toda kot žrtev je sedaj padel najmlajši v družini, pastir Ilija, ko je čuval ovce na paši. Ubil ga je Spirov brat Gjorgje, ki se je nato izgubil.

Ogromne množice potujočih miši so te dni obiskale nekatere vasi v Hercegovini; povzročile so že veliko škodo po shrambah. Vsi poskusi, da bi miši uničili ali prepodili, so bili doslej zastonj, ker vdirajo vedno nove miši skozi špranje in luknje v shrambe, kjer uničujejo poljske pridelke in živila.

Dva kilograma peska je pojedel za stavo 10 dinarjev neki delavec v Pančevu. Pozneje je dejal, da ne bi stavil, če bi vedel, da mu bo pesek tako nagajal v želodcu. Drugače ni čutil posledic.

Dar za smeh

Dva okusa. Žena ogleduje vsa radevedna nove obleke v ilustriranem listu. Nato pravi možu: „Kateri se zdi tebi najlepša?“ — Mož kratko pogleda stran in odvrne: „Ta s črnimi lasmi.“

Dovolj jih ostane. Mala Janja ima grdo navado, da še vedno rada liže prst. Mama jo pokara: „Kaj, če ga odgrizneš in ga ne bo več?“ — Janja: „Saj jih ostane še vedno dovolj.“

Kako meri višino. Turist je došel v neko vas ter si ogleduje visoko goro pred seboj. Nato vpraša gostilničarja: „Kako visoka je ta gora?“ — Gostilničar: „Točno vam ne morem povedati. Pa mora biti že zelo visoka, ker stane zgoraj golaš cele tri marke.“

Okus. Mož si je kupil novo obleko. Žena ga krega, da je slabo izbral in da nima prav nobenega okusa. Mož jadrno odvrne: „Žena, tudi tebe sem izbral po svojem okusu!“ — Odtlej je imel mir.

Mali zlobnež. Postarana gospodična vpraša Mihca: „No, Mihec, koliko misliš, da sem stara?“ — Mihec jo previdno ogleduje in pravi: „Največ 21 let.“ — Vzhičena od veselja ga gospodična pohvali: „Kako si duhovit, Mihec!“ — Mali nato: „Moj brat ima tudi moštace pod nosom in je 21 let star.“

Hudič. Marko ima jezično, zlobno ženo. Nekoč sedi v gostilni. Čim se zvečeri, se začne urno odpravljati. Pa pravi eden njegovih sosedov, ko je vsak prigovor, naj še ostane, zaman: „Imaš prav, tvoja žena je hudič!“ — Zamišljen gre Marko domov, kjer ga obsuje stara s trdimi očitki. Marko se vzdrami in reče pri sebi: „Kako je že dejal: moja žena je hudič.“ Žena je zadnje besede vjela in ga sprašuje dotlej, da izve resnico. Njena prva pot je nato k sodniji. Kot priče povabljeni sosedje se izgovarjajo, da niso ničesar slišali. V hudem besednem boju pa uide enemu izmed njih to priznanje: „Res je-e-e deejal, da je hudič tvoja žena?“ — Sodnik izjavo protokolira in razsodi: „Obtoženi se oprosti sleherne krivde. Po izjavi priče N. bi mogel biti ujaljen kvečjemu hudič.“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — **Tiskarna** J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. Veljavna je inseratna tarifa 1.